

Hals
Arkiv

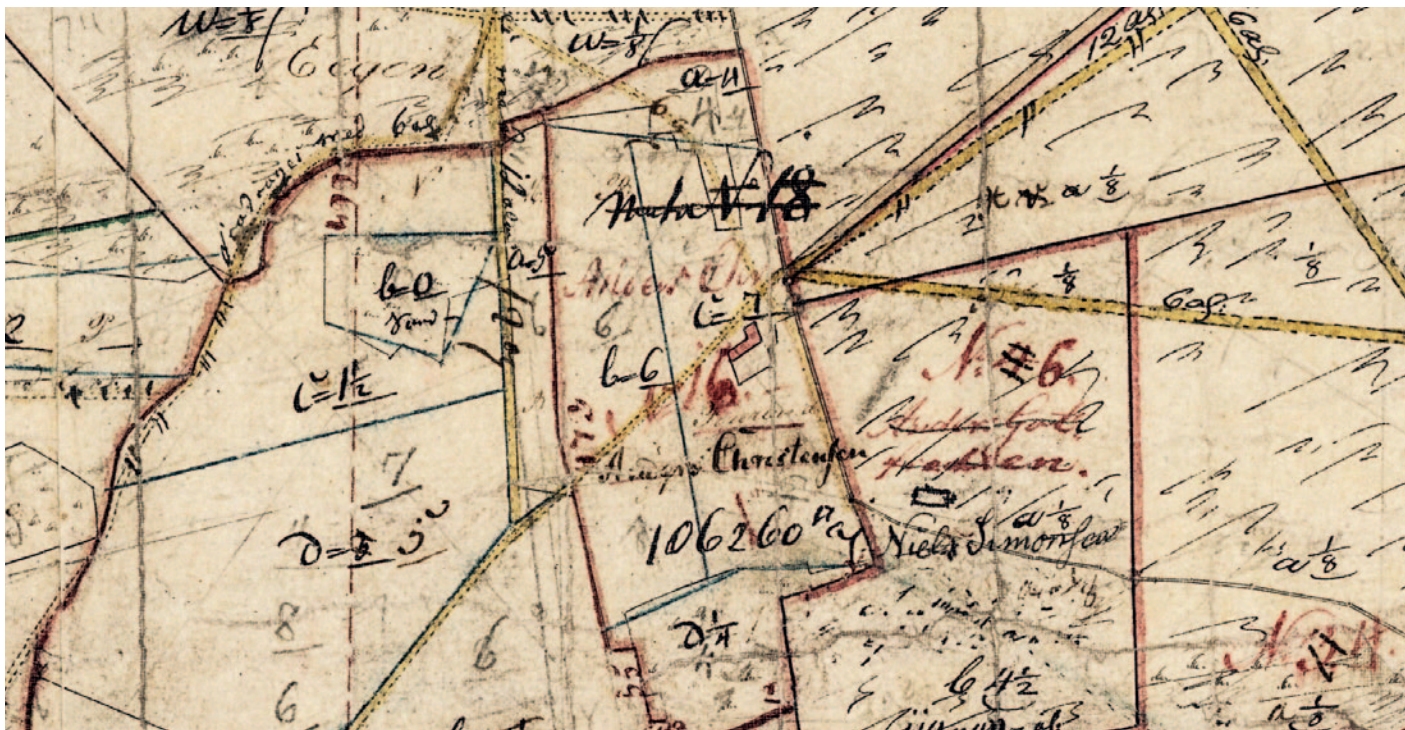
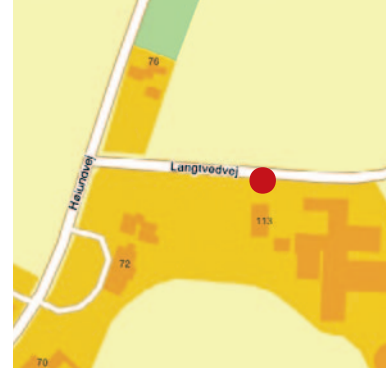
Huse i Øster Hassing Sogn

Teksten er baseret på indsamlinger foretaget af en gruppe interesserede i Øster Hassings huse, bestående af Birthe Eriksen, Jens Winther Kjeldsen, Lotte Kock, Johanne og Kaj Pallisgaard og Jørgen T. Pedersen.

Redigeret af Klem Thomsen og Asbjørn Thomsen. November 2021.

Langtvedvej 113, Fruerlund

Den Nordøstlige Del, Øster Hassing, matrikel 16a

Det originale matrikelkort for Nordøstlige del af Øster Hassing 1812-1866. Under den røde tekst: "N° 16" Står med spinkel skrift Fruerlund. Herunder er Anders Christensen, der køber Fruerlund i 1803, anført som ejer.

Den ældste kendte person på Fruerlund (nutidens Langtvedvej 113) er Christen Christensen, der ved folketællingen i 1787 angives at bo på "Fruerlund" med hustru og sønnerne Anders, Simon og Peder. Ved folketællingen i 1801 bor de 3 sønner stadig på "Fruerlund" foruden tjenestepigen Dorthe Christensdatter. Christen Christensen, der er fæster ¹⁾ af Fruerlund, angives at være "husmand med jord og bødker". Familien angives at være "ensidere", hvad der betyder, at gårdens drift før udskiftningen ²⁾ ikke var en del af dyrkningsfællesskabet.

Den 5. august 1802 overtager den ældste søn, Anders Christensen, fæstet af Fruerlund. Samtidig oprettes en købekontrakt mellem ham og ejerne, som efterfølgende resulterer i et skøde.

1803/1808

Ved skøde af 13. juni 1803, tinglæst ³⁾ 19. februar 1808, sælger et konsortium med

"Michael Rodewald Gjörup ⁴⁾ af Wiborg" i spidsen "til Ungkarl Anders Christensen udi Fruerlund ... Huset Fruerlund kaldet beliggende paa Høelunds Gaards Mark udi Østerhassing Sogn".

Af skødet fremgår, at ejendommen har et hartkorn ⁵⁾ på 1 skæppe, 3 fjerdingkar og ¼ album.

Den 5. august 1803 trolover køberen Anders Christensen sig

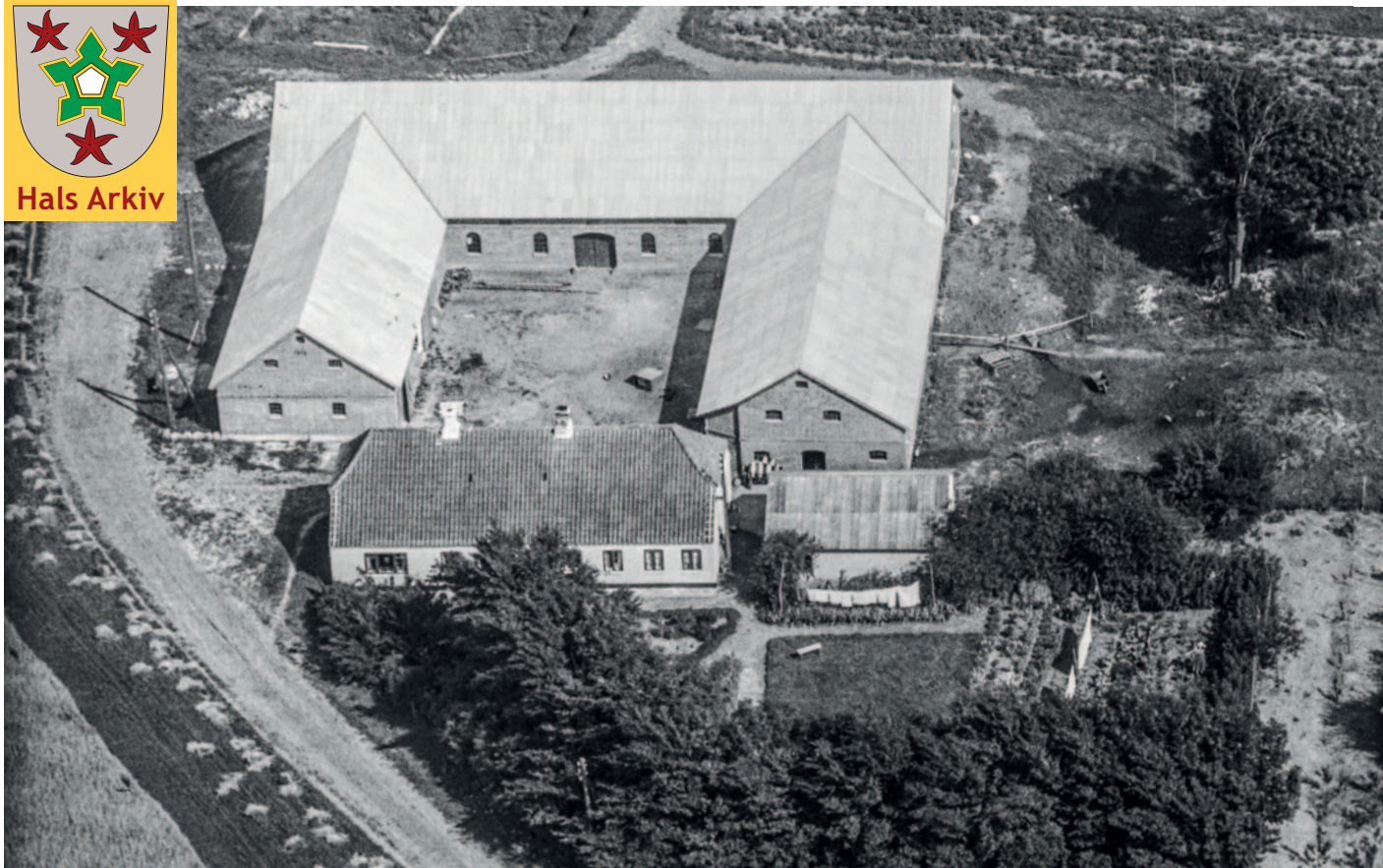
1) Fæste er en livsvarig, og tit arvelig, forpagtning af jord, som der betales fæsteafgift for.

2) Udskiftningen betegner omfordelingen af landbrugsjorden under Landboreformerne fra 1700 til 1850. Landbrugsejendomme flyttede mange steder fra landsbyerne ud på de nye marker. Udskiftningen hang nøje sammen med ændringen fra fællesdrift til bøndernes ansvar for dyrkningen af deres egen jord. Mange steder skete udskiftningen ved en blokudskiftning, hvor hver gård fik et så firkantet areal som muligt.

3) Tinglæst - I dag bliver et skøde udfærdiget af en advokat, underskrevet ved denne og senere tinglyst i retten. Dengang, hvor folk ikke nødvendigvis kunne læse og skrive, blev skødet ført ind i tingbogen af tingskriveren i retten, hvorefter det blev læst op og underskrevet. Et dokument var før Tinglysningsloven af 1926 tinglæst, når det var oplæst i et offentligt retsmøde.

4) Herregårdsslægter var øgenavn for spekulanter, som efter landboreformerne og under Englandskrigene opkøbte herregårde og udstykkede dem i raskt tempo, bortsolgte bøndergodset til fri ejendom ved at sælge fæstegårdene til selveje og eventuelt også udparcellere hovedgårdsjorden til bondegårde og husmandssteder. Blandt de kendte af disse er bl.a. Michael Rodewald Gjörup (1757-1835).

5) Hartkorn betyder egentlig "hårdt korn", altså brødkorn, men tidligere var tønne hartkorn en enhed for værdien af landbrugsjord (en kombination af jordens areal og ydeevne). I den lange periode, hvor al betaling foregik som byttehandel med konkrete varer var det nødvendigt med et fælles værdimål. Man besluttede sig til at sammenligne alle varer med værdien af det såkaldte "hårde korn" eller hartkorn. Hartkorn målt i tønder (ikke at forveksle med tønner land). 1 tønne = 8 skæpper = 32 fjerdingkar = 96 album. Hartkorn blev brugt som skattegrundlag på landbrugsjord frem til 1903.

Luftfoto af Fruerlund på Langtvedvej 113 fra 1946. Den sydlige ende af stuehuset blev til skole frem til 1915, hvor den "nye" skole blev indviet i Øster Hassing.

Foto:
Sylvest Jensen,
Det kgl. Bibliotek.
Hals Arkiv, B12851.

med Dorthe Christensdatter, den tidligere nævnte tjenestepige. Brylluppet står den 2. oktober. På Fruerlund får ægteparret datteren Karen Marie i 1804, datteren Mariane i 1806 og datteren Johanne i 1808.

o. 1831

Den 21. oktober 1831 bliver den 27-årige Karen Marie Christensdatter "af Fruerlund" gift med den 33-årige Lars Jensen "af Bjerregaard i Stæ". Formentlig har Lars Jensen kort efter overtaget ejerskabet af Fruerlund efter sin svigerfar, hvorefter Anders Christensen og Dorthe Christensdatter kommer på aftægt⁶⁾ ved svigersønnen. Da ægteparret Lars Jensen og Karen Marie Christensdatter i juni 1832 får sønnen Anders Larsen, er Lars Jensen "Boelsmand⁷⁾ ... af Fruerlund".

Ved folketællingen i 1834 bor ægteparret Lars Jensen og Karen Marie Christensdatter på "Fruerlund" med sønnen Anders, aftægtsægteparret samt en 20-årig "Inderste og skrædderpige", altså en pige som ernærer sig ved skrædderi i et lejet værelse på Fruerlund.

Sønnen Anders dør senere i 1834. Ægteparret Lars Jensen

og Karen Marie Christensdatter får efterfølgende datteren Dorthe/Dorthea Marie Larsdatter i 1836, sønnen Anders Larsen i 1838, datteren Anne Marie Larsdatter i 1842, datteren Inger Margrethe Larsdatter i 1845 og datteren Petrea Larsdatter i 1849 (dør 1855).

Ved folketællingen i 1840 bor ægteparret Lars Jensen og Karen Marie Christensdatter på stedet med 2 børn, aftægtsægteparret og skrædderpigen. Ved folketællingen i 1845 bor ægteparret på "Fruerlund" med 3 børn, aftægtskone (aftægtsmanden Anders Christensen døde i 1844), en tjenestepige og skrædderpigen (som nu angives at komme fra Læsø).

Ved folketællingen i 1850 bor ægteparret på "et Boelsted Fruerlund kaldet" med 5 børn, en tjenestepige og skrædderpigen (aftægtskone Dorthe Christensdatter døde i 1847). Ved folketællingen i 1855 bor ægteparret på stedet med de 3 ældste døtre.

1858/1859

Den 12. februar 1858 underskrives en købekontrakt mellem Lars Jensen og Niels Svendsen af Egen (Hølundvej 83).

Samme måned lyses 3 gange for bryllup mellem Lars Jensens datter, den 22-årige Dorthea Marie Larsdatter, og nævnte Niels Svendsen. Det var også på høje tid at planlægge en overdragelse til næste generation, for Lars Jensen dør kort efter den 8. marts 1858 af "Brystsye", formentlig tuberkulose. Og allerede den 16. marts vies det unge par.

Ved skøde af 27. april 1858, tinglæst 22. juli 1859, opfylder Lars Jensens enke, Karen Marie Andersdatter, kontrakten, da hun sælger det hende "tilhørende Huus Fruerlund kaldet

6) Aftægt er betegnelsen for en aftale, hvorefter en ny ejer (eller fæster) af en ejendom forpligter sig til at underholde den tidligere ejer og hans ægtefælle, så længe de lever. Sådanne aftaler var meget udbredte. Det aftalte underhold blev oftest fastsat ved en aftægtskontrakt, som nærmere bestemte ydelsernes art: bolig og naturydelser som fødevarer og brænde samt tidspunktet for levering. Aftægtskontrakten blev som oftest tinglyst på ejendommen.

7) En boelsmand eller bolsmand er en ejer af et bolsted, som er en landejendom, der i størrelse befinder sig mellem et husmandssted og en gård. Et bolsted er omkring 1 tønde hartkorn.

Luftfoto af Fruerlund i 1959.

Foto:
Sylvest Jensen,
Det kgl. Bibliotek.
Hals Arkiv, B15674.

Fruerlund først i 1960'erne med Hølund Mejeri i baggrunden.

Foto:
Hals Arkiv, B15675.

med Tilliggende i Østerhassing Sogn, Matr No 16, der staar for Hartkorn⁸⁾ 2 Skp 1 Fdk 2½ Alb ... samt halvdelen af Engparcellen Matr. No 36 af Tuekjær Eng af Hartkorn 2 Skp 2 Fdk ¾ Alb, til Huusmand Niels Svendsen Egen af Fruerlund Østerhassing Sogn". Samtidig kommer Karen Marie Andersdatter på aftægt på stedet. Købesummen er 200 rigsdaler, ligesom aftægten "er beregnet

til 200 Rdl skriver to hundrede Rigsdaler".

Ved folketællingen i 1860 bor ægteparret Lars Jensen og Dorthea Marie Larsdatter på stedet sammen med en datter og aftægtskone Karen Marie Andersdatter.

1862/1863

Ved skøde af 21. december 1862, tinglæst 16. januar 1863 sælger "Niels Svendsen Egen tidligere boende i Fruerlund nu i Woerberg" sin ejendom til Jens Peter Petersen "af Høltet". Ejendommen består på dette tidspunkt af huset "Fruerlund kaldet i Østerhassing Sogn med Bygninger og tilliggende Eiendomme af Hartkorn under M No 16 2 Skp 1 Fdk 2½ Alb", halvparten af "Engparcellen Matr No 36 af Tuekjær Eng i Østerhassing Sogn af Hartkorn 2 Skp 2 Fdk ¾ Alb" og "Parcel No 17b af Gaarden Egen i Østerhassing Sogn af Hartkorn 1 Skp 3 Fdk ½ Alb". Det gøres i skødet opmærksom på, at der på ejendommen er en hæftelse på "Aftægt til Lars Jensens Enke Karen Marie Andersdatter".

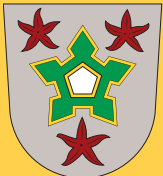
Ved folketællingen i 1870 bor Jens Peter Pedersen og hustru-

en Birgitte Thomsdatter (Thomsen) med 2 børn på Fruerlund. Aftægtskenken Karen Marie Andersdatter er at finde i et særskilt aftægtshus. Hun dør i øvrigt i 1871, hvorefter aftægtshæftelsen bortfalder. Ved folketællingen i 1880 bor ægteparret Jens Peter Pedersen og Birgitte Thomsen på "Fruerlund" med en datter. Ved folketællingen i 1890 bor ægteparret på "Fruerlund" med en datter og en plejesøn.

8) Den ny matricul - Danmark er blevet matrikuleret flere gange, således i 1644 og 1688. De tidlige matrikler blev imidlertid ikke vedligeholdt med hensyn til forandringer i ejendomsforholdene, og efter udskiftningen i slutningen af 1700-tallet var der behov for udarbejdelsen af en ny matrikel, og det skete i 1844. Med matriklen af 1844 fik vi de matrikelnumre, der bruges den dag i dag.

Ejendommen Fruerlund, som efter den gamle matrikel (før 1844) havde et hartkorn på 1 skæppe, 3 fjerdingkar og ¼ album, har nu efter den nye matrikel (efter 1844) et hartkorn på 2 skæpper, 1 fjerdingkar og 2½ album.

Ejendommen har også med den nye matrikel fået matr. nr. 16 i Øster Hassing Sogns nordøstlige Del.

Det oprindelige stuehus på Fruerlund fotograferet i december 1976. Avlsbygningerne brændte i 1946 og blev straks genopførte.

Foto:
Hals Arkiv, B15676.

1897

Ved skøde af 1. juli 1897, tinglæst 9. juli, sælger Jens Peter Jensen ejendommen "Fruerlund" til "fhv. Gaardejer Lars Jørgen Jensen af Ulsted". Ejendommen angives at bestå af 3 matrikler "under Østerhassing Sogns nordøstlige Del: Matr. No 16 for Hartk. 2 Sk. 1 Fdk. 2½ Alb. ... Matr. No 17b for Hartk. 1 Sk. 3 Fdk. 0½ Alb. ... Matr. No 36a for Hartk. 1 Sk. 1 Fdk. 0¾ Alb. ... og medfølger i Handelen Bygningens mur- og nagelfaste Tilbehør, hvorunder 3 Kakkellovne, 1 Komfur, 1 Kobbergrubekedel, Ejendommens Besætning og Inventarium, som 2 Heste, 5 Køer, 2 Kalve, 3 Faar, 2 Svin, 10 Høns og 1 Hane, 1 Fjedervogn, 2 Arbejdsvogne, 1 Plov, 2 Harver, 1 Hakelsesmaskine, 1 Rensemaskine, 2 Forke, 1 Greb, 1 Skovl, 1 Bord med Bænke og 1 Sengested i Pige-kammeret, Borde i Kjøkkenet og Spisekammeret, Hylder og Rækker i Spisekammeret og Kjøkkenet, 4 Mælkespande, Sæd, Avl og Afgrøde samt Gødning og 2 Sæt Sele-tøj". Alt dette fås for en købesum på 8.000 kr.

Ved folketællingen i 1901 bor enkemanden Lars Jørgen Jensen på Fruerlund, hvor han er nærer sig som "gaardmand". Af

"tyende" har han en husjomfru og en pige, der hjælper ved "agerbrug".

Ved folketællingen i 1906 angives enkemanden at være "Boelsmand", husjomfruen er der stadig, mens agerbrug-pigen er udskiftet med en mand.

1910-1913

Ved skøde af 30. april 1910, tinglæst 13. maj, sælger Lars Jørgen Jensen ejendommen "Fruerlund" til Jens Jensen Tang "af Hølund Mejeri". Der er stadig tale om de samme 3 matrikler, dog er matr. nr. 16 blevet til matr. nr. 16a, da der fra parcellen er udstykket en parcel til forannævnte Hølund Mejeri, og den er dermed også blevet lidt mindre, således at parcellens hartkorn er nu 2 skæpper, 1 fjerdingkar og 1¼ album. Dette skøde beskæftiger sig mere med, hvad der ikke følger med ejendommen, end hvad der følger med, for i dette står, at der medfølger "kort sagt alt Udbo, kun at jeg [sælgeren], naar jeg flytter, medtager 10 Høns, 1 Hane, 2 Trillebøre, 1 Slibesten, 1 Rive, 1 Skovl, 1 Spade, 3 Læs Tørv, 3 Fdkp Kartoffler, 2 Td. Rug, 1 Td. Byg og 2 Td. Havre samt bemærkes udtrykkeligt, at Fodpose og Dækkener ikke følge".

Ved mageskifteskøde⁹⁾ af 11. marts 1911, tinglæst 17. marts, overdrager Jens Jensen Tang sin ejendom til "Hr. proprietær Søren Nielsen af Kjærsgaard". Værdien af ejendommen Fruerlund sættes ved denne handel til 11.500 kr., og Jens Jensen Tang måtte betale 23.500 kr. i bytte for at overtage gården "Langtved" i Ulsted sogn.

Ved skøde af 8. juni 1911, tinglæst 16. juni, sælger "Proprietær Søren Nielsen af Kærsgaard ... til Anders Christensen Aaen af Folstedgaard" ejendommen "Fruerlund". Denne består stadig af matrikelnumrene 16a, 17b og 36a, og købesummen er 10.000 kr. Der nævnes i skødet, at der medfølger "en Ajlepumpe".

I 1913 tilkøber "Hr. Gaardejer Anders Christensen Aaen af Fruerlund" 3 parceller - matr. nr. 8d, 8e og 8f - af Gotfred Frederiksen og Jørgen Nielsen. Han sælger samme år de 2 sidstnævnte parceller til "Gaardejer Jens Melgaard af Egen", men beholder selv matr. nr. 8d, som lægges ind under

⁹⁾ Mageskifte er at bytte fast ejendom eller dele heraf. Der vil ofte være tale om, at den ene part betaler et beløb til den anden part for en værdiforskel mellem de to ejendomme.

I 1987 blev det nuværende stue opført foran det gamle stuehus, som derpå blev nedrevet.

Foto:
Hals Arkiv, B15677.

Fruerlund, og som har et hartkorn på 4 skæpper 1 fjerdingkar og 2 album.

Ved folketællingen i 1916 bor Anders Christensen Aaen og hustruen Anna Katrine Aaen på Fruerlund med en tjenestekar og en tjenestepige. Anders Christensen Aaen angives at være gårdejer.

1916-1920

Ved skøde af 16. august 1916, tinglæst 25. august, sælger Anders Christensen Aaen ejendommen "Fruerlund" til F. O. Rømer "af Hjørring". Ejendommen består af de 4 matrikelnumre 16a, 17b, 36a og 8d. Købesummen er 41.000 kr. Der er dog forinden denne handel frastykket jord fra matr. nr. 17b, som jævnfør skødet nu har et hartkorn på 1 skæppe, 1 fjerdingkar og 1 album.

Ved mageskifteskøde af 10. april 1917, tinglæst 13. april, overdrager "Ejendomshandler F. O. Rømer af Hjørring" ejendommen Fruerlund til "Husejer J. Peter Poulsen af Langtvedsminde", nutidens Langtvedvej 102. Ejendommen bliver ved denne handel en smule mindre, da det meste af matr. nr. 17b

frastykkes, og i stedet for denne parcel medfølger parcellen med matr. nr. 17f med et hartkorn på 2½ album.

Ved skøde af 3. juli 1920, tinglæst 9. juli, sælger "Gaardejer I. P. Poulsen af Fruerlund" ejendommen Fruerlund til "Peder Madsen Klitgaard af Lindholm". Handlen omfatter matrikelnumrene 16a, 36a, 8d, 17b og 17f, så J. P. Poulsen må have tilkøbt matr. nr. 17b, som nu har et hartkorn på 1 skæppe, 0 fjerdingkar og 1½ album.

1926

Ved skøde af 30. januar 1926, tinglæst 2. februar, sælger "Gaardejer P. Madsen Klitgaard" ejendommen Fruerlund til "Proprietær Simon Poulstrup af Poulstrup og Proprietær Jacob Møller, Ø. Sundby, i lige Sameje". Købesummen er 52.000 kr.

Ved skøde af 12. juni 1926, tinglæst 23. juli, sælger Simon Poulstrup og Jacob Møller ejendommen "Fruerlund kaldet" til Bertel Marinus Jensen "af Gaa-ser". Købesummen er 50.000 kr. Der er stadig tale om de 5 matrikelnumre 16a, 36a, 8d, 17b og 17f, men endvidere

medfølger matrikelnumrene 4b (med et hartkorn på 3 fjerdingkar og 1¼ album) og 6b (med et hartkorn på 1 fjerdingkar og 1¼ album). De 2 sidstnævnte matrikelnumre skødes af Simon Poulstrup alene, og samtidig tinglæses en servitut om vejret fra gården Poulstrup "over Fruerlunds ejendom hen til Kommunevejen".

Der nævnes i købekontrakten at medfølge "Kakkelovne, Komfur og indmuret Kedel, samt Vindmotor med Kværn og Tilbehør, Besætning, 2 Heste, 11 Køer, 14 Ungkreaturer, 6 Søer de 3 liggende med Smaagrise, Inventar, Avlsredskaber og Maskiner, Avl og Afgrøde, derunder Rodfrugter og Kartoffler samt aftærsket Korn, Gødning og Ildebrændsel, Smaaredskaber og øvrigt Tilbehør, og bemærkes det udtrykkeligt, at tilstedeværende Fjerkræ ogsaa medfølger".

Samme år, 1926, gifter Bertel Marinus Jensen sig med Nicoline Thomine, født Kristensen. Ægteparret får datteren Maren Marie Jensen i 1927, datteren Ragna Kristine Jensen i 1930 og sønnen Knud Marius Jensen i 1932.

Fortsættes næste side

Stuehuset på Fruerlund, Langtvedvej 113, fotograferet i sommeren 2021. Foto: Ove Jakobsen, Hals Arkiv, B15678.

Ved folketællingen i 1930 bor ægteparret på Fruerlund med deres 2 døtre, en tjenestepige og en tjenestekar. Ved folketællingen i 1940 bor ægteparret på Fruerlund med deres 3 børn og en forkarl.

o. 1945-1965

På grund af hul i de tilgængelige digitaliserede ejendomsoplysninger kendes de næstkommande ejerskifter ikke, da de er baseret på hukommelsen og andre kilder.

Bertel Marinus Jensen bor stadig på Fruerlund ved begge døtres konfirmation i henholdsvis 1940 og 1944. Derimod er sønnens konfirmation i 1946

ikke at finde i Øster Hassing kirkebog. Derfor har næstkommande ejerskifte formentlig fundet sted omkring 1945.

Næstkommende ejer er Hans Jørgen Hansen, som er gift med Marie Christense Olsen. Ægteparret har efterladt sig spor i Øster Hassing kirkebog: i 1948 hvor de begge står faddere, i 1949 hvor deres datter Johanne Marie Hansen vies, i 1952 hvor deres datter Marie Dorethe Sofies Hansen vies, og i 1954 hvor der konfirmeres en dreng ved "Hans Hansen i Fruerlund".

Næstkommende ejer er Knud Kristensen, som overtager ejendommen Fruerlund i 1961.

1965

Ved skøde tinglyst 4. juni 1965 overtager Preben Kristensen, bror til den forrige ejer Knud Kristensen, ejendommen Fruerlund på Langtvedvej 113.

Han (født 1. december 1938) og hustruen Aud Blackstad (født 17. maj 1949) får sønnen Thomas i januar 1970, sønnen Lars i december 1970, sønnen Øjvind i 1975 og datteren Berit i 1985.

Ejendommens matrikler ændrer sig efter et tilkøb i 1968, en jordfordelingskendelse i 1984 og en jordfordelingskendelse i 1993.

Fruerlund består i dag (juni 2020) af 7 matrikelnumre, hvoraf matr. nr. 16a - den oprindelige matrikel - er den største parcel. Det er også på denne parcel, at stedets bygninger ligger. Stedet består af matr. nr. 8z, 8æ, 16a, 16h og 42 i ejerlavet "Den Nordøstlige Del, Ø. Hassing", matr. nr. 37bp i ejerlavet "Ulsted By, Ulsted" og matr. nr. 1d i ejerlavet "Den Mellemste Del, Ulsted".

Ejendommen har et jordtilliggende på 290.889 m², eller 29 hektar.

Stuehuset på Fruerlund fotograferet fra havesiden i sommeren 2021. Foto: Ove Jakobsen, Hals Arkiv, B15679.

